

KADİM KADIRGA YAYLASINDA OTÇU GÖÇÜ GELENEĞİ

S. Vedat Karaarslan Arkeolog- Y. Mühendis

Gümüşhane'deki **Vauk Dağı**'ndan doğan ve yakınlarındaki merkez ilçeye bağlı **Sarıçiçek Köyü**'nde yetişen çiçeklerin suyuna karıştığı için yılda sadece 15 gün sarı renkte akan **Harşit Çayı**, aynı ad ile anılan bir vadi içinde **Gümüşhane**'den geçtikten sonra **Torul**'a kadar bazen sıkışık bazen de rahat bir havza içinde akarken aniden yöneldiği **Kürtün**'e doğru dar bir koridor içinde toplam 160 Km lik akış macerasını çevresinde oluşturduğu **Harşit Kültürü** ile **Tirebolu**'da, Karadeniz'de sona erdirir.

Torul'un kuzeyindeki Budak Köyü ile Harşit ilçesinin Güdül Köyü arasında kalan ve üzerinde **İlecik** adı ile bilinen köprüsü bulunan **Cizere Deresi** ve bir zamanların kırmızı alabalıkları ile ünlü **Yukarı Kürtün Deresi**'nin Harşit Çayı'na karıştığı Demirkapı Kanyonu'ndan **Maçka** tarafına bir geçit üzerinde bulunan ve yine Harşit Çayı'na karışan **Süme Deresi** vadisinde bulunan Kürtün'deki **Süme Kalesi**, Karadeniz sahillerine saldırı yapmak ya da saldırıları önlemek üzere savunma amaçlı olarak inşa edilmişti.

Oğuzların 24 boyundan biri olan **Çepni Türkmenleri**'nden oluşan Gümüşhane'de de **Emirler** adı ile bir mahallesi de bulunan kökenleri **Danişmendlilere** dayanan günümüz **Ordu** ilinin **Mesudiye** ilçesi dolaylarını merkez edinmiş **Hacıemiroğulları Beyliği** 1313 yılında Gümüşhane'nin Kürtün ilçesinde bulunan **Süme Kalesi**'ni ele geçirerek Karadeniz sahillerine doğru akınlar yaptıklarını tarihi kayıtlar bize göstermektedir. Hacıemiroğulları Beyliğinin öncülleri olan Danişmendliler, 1133 yılında **Şiran**'da yapılan bir savaşta Bizanslı Komutan **Gabras**'ın ordusunu yenerek esir almıştı.

IVI Kayı, Kayığ	Yazır, Yazgır	1 Avşar, Afşar	E Bayındır, Bayundur	↑ Salur, Salgur	↘ İğdir, İgdir
IIA Bayat	İA Döğer, Tüger	Y Kızık, Qızıq	∞ Peçenek, Beçenek	♀ Eymür	Σ Büğdüz, Bügdüz
Alkaevli, Alkabölük	VΛ Dodurga, Tutırka	ΣX Beğdili, Begtili	∩ Çuvaldar Çavuldur	≡ Ulayundlu, Ulayundlug	Y İva, Yıva
Karaevli, Karabölük	TT Yaparlı	VI Karkın Kargın	✂ Çepni	≡ Yüreğir, Üregir	↗ Kınık

Fatih Sultan Mehmet'in Koyulhisar üzerinden gelip günümüz **Gümüşhane** il sınırlarından geçerek 1461 yılında Trabzon'u almasına da yardım edecek Oğuzların Üçok boyuna ait Çepni Türkmen kollarının Harşit Vadisi' içine yerleşmelerinin tarihi daha öncelere dayanır. Harşit'in de adının aldığı ve 'güneş' anlamına gelen 'hur' kökü ile aynı ön eke sahip olan '**Güneşin ülkesi**' anlamına gelen '**Horasan**' ereni **Ahmet Yesevi**'nin Anadolu'ya gönderdiği **Hacı Bektaş-ı Veli Hazretleri** 1260 lı yıllarda **Güvenç Abdal**'ı günümüz Kürtün ilçesinin **Taşlıca** Köyüne göndermişti.

Günümüzde kuzeye doğru bir çizgi halinde dizili olan 2300 metre yükseklikteki Kazıkbeli, 2260 metre rakımlı Güvende, 1800 metre yükseklikteki Erikbeli ve nihayet güneye doğru inecek şekilde Zigana üzerindeki 2200 metre yükseklikteki Kadirga Yaylası üzerinden 1200 lü tarihlerden itibaren Çepni Türkmenleri yaptıkları akınlarla Karadeniz sahillerine ulaşmaya çalışıyorlardı. Doğu Karadeniz yayla kültürünün en fazla görüldüğü bu bölgede içinde bulunduğumuz Temmuz ayı tam bir şenlik havasında geçer. **Abdurrahim Karakoç**'un **Mihriban** adlı şiirinin dizelerindeki '**lambada titreyen ateşin üşümesi**' gibi yüksek rakımlı zirvelerde üşüyerek de olsa **Kadirga Yaylası**'nda Temmuz ayının 3. haftası Cuma günü başta **Gümüşhane**'nin **Torul** ve **Kürtün** ilçeleri olmak üzere **Trabzon** ve **Giresun**'un ilçelerinden de çok yüksek sayıda katılım ile bu ay içinde şenlikler yapılır.

KADİM KADIRGA YAYLASI / KÜRTÜN / GÜMÜŞHANE

Harşit Vadisi'ndeki Çepni Türkmenlerinin yaşam tarzının bir yansıması olan bu yayla kültürünün dayanağı olan Harşit'in bereketinin dağlarda yansıması olan bu şenliklerde en göze çarpan daha önce Nisan-Mayıs gibi aylarda çobanların çıktığı

yaylalara bu kez '**Otçu Göçü**' olarak adlandırılan adeta bir tören alayı gibi rengarenk giysileri, horonları ile bir nizam içinde hareket eden insanların bir '**yayla şenliği**' içinde kutlamalar yaparak gidiyor olmalarıdır. Her yaylanın kendine has otçu göçü vardır. Yaylaya aynı anda gitmek ve muhtarın ya da güvenlik görevlisinin havaya ateş açması ile hayvan sahiplerinin haberdar edilerek aynı anda hayvanlarını otlatmaya başlamaları ortak bir geleneğin adilce paylaşımını ifade ederken şenliğin adının '**otçu**' olarak tescillenmesini sağlamış.. Türkçe'de yaylak kelimesi kışlak kelimesinin karşılığı olarak (Ögel, 1978) yüksek yerlerde hayvan otlatmak üzere gidilen yer anlamına gelir.

Otçu Göçü'nün olmazsa olması kemeçe ve kemeçecidir.

Kadırga Yaylasına çıkacak olan köylüler kemeçe eşliğinde köylerinin yaylaya olan uzaklıklarının önemine göre, toplanır, kemeçe sesi yetmez ise davul zurna eşliğinde yaylaya çıkarlar. Başının yarısı dışarıdan görünen çocukların oturduğu daha çok kadınların sırtlarındaki hasır örgülü küfelerle ilerleyen otçu göçü alayı, sislerin içinden geçerek geceleyin yıldızların sanki avuç ile yakalanacakmış hale geldiği zirveye kadar ulaştığı zamanın sonunda en iyi kemeçeyi çalan kemeçecinin horon alayına katılım daha fazla rağbet görür ve halka halinde oynanırdı.

Ballar, yağlar, peynirler, minziler, lorlar, sütler ve de semiz hayvanlarla geçirilen yayla dönemi sonu '**Güz çiçeği**' olarak da bilinen Latince adı **Colchicum Speciosum** olan **vargit** çiçekleri (diğer adı da göçkovan) görülünce geriye dönüşün başlayacağı anlaşılır. Yaylacılar bu kez bu beyaz ve mor renkli vargit çiçeklerinin uyarması ile dönüş yolculuğuna başlayacaklardır. Kimbilir belki de 1000 metrelik yükseltilerin üzerinde yaşayabilen ve çiçekleri zehirli olan bu bitkinin hayvan veya çocuklar tarafından yenilebileceği korkusu da yaylacılara bu uyarı ve hatırlatmanın yapılmış olmasını gerekli kılıyor olabilir. Günümüzde çoğu kez otomobil ile bu yaylalara ulaşım yapılıyor olsa da **m.s. 722-772** yılları arasında bölgeye gelen **Kıpçak-Kumanlar** dan sonra 1000 li yıllarla başlayan Anadolu'ya göçen Türkmenlerin yüksek rakımlı dağları aşarak yüksek rakımlı yaylalarına ulaşımına benzer şekilde Doğu Karadeniz insanının zorlu dik yaylalara ulaşımı '**otçu göçü**' geleneği olarak hala devam ediyor.

KAYNAK: ARKEOTEKNO

AKTİF KAYNAK LİNK:

http://www.arkeotekno.com/pg_479_kadim-kadirga-yaylasinda-otcu-gocu-gelenegi